

KÖNYV ÉS BLUESHÁZ, NOTODDEN, NORVÉGIA

opponensi vélemény
Tirbus Ferenc diplomatervéhez

A terv egy nemzetközi tervpályázat kiírása alapján készült; a pályázat lezárult, a díjazottakat kihirdették és bemutatták. Egy diplomamunkánál ritkán adatik meg az összehasonlítás lehetősége, de itt most nyitva áll a – nem is akármilyen mezőnnyel való – összevetés lehetősége.

BOK OG BLUESHUS, NOTODDEN – NEMZETKÖZI NYÍLT ÉPÍTÉSZETI TERVPÁLYÁZAT SZUBJEKTÍV ZÁRÓJELENTÉS

A tervpályázatra 74 db értékelhető pályázat érkezett. A zsűri megállapította, hogy a tervpályázat eredményes volt, ezért az I. díjat és a továbbtervezésre való megbízást kiadta, további hat javaslatot díjazásban illetve megvételben részesített.

A tervezési helyszín a Heddal-tó partján elterülő egykori vasmű és cinkfeldolgozó területe. A kegyetlen tabularasa elv által teljesen leradírozott és felejtésre ítélt ipari (közel)múlt urbanisztikai és kulturális sebhelye. A terület egyedülként megmaradt viszonyítási pontja a szintén lebontott vasérckirakodó csarnok két dokkja. A díjazott pályaművek távolságtartó módon viszonyulnak mind a terület múltjához, mind konkrét telepítési lehetőségekhez. A kompakt tömegű épületek inkább az új rehabilitációs terv rendjébe illeszkednek, távol maradnak a vízparttól és a dokkoktól; csupán az első díjas terv nyújt ki egy csarnokszerű acél tetőt az egyik dokkban kialakított szabadtéri színpad fölé. Az építészeti gesztusok között is ez az idézetszerű szerkezet az egyetlen melyben felismerhető a hely múltjához való kapcsolódás szándéka. Hasonlóképpen vitatható több díjazott tervben a tervezési program két, nagyon eltérő igényű részének kezelése is. A koncert-terek és a dokumentációs központ egymással nehezen összebékíthető funkciói vagy szorosan és zavaró módon egymás mellé feszülnek kompakt épülettömegekben, vagy szigetszerűen úsznak túldimenzionált, alulhasznosított terekben.

A 75 SZÁMÚ, BE-NEM-ADOTT PÁLYAMŰ ÉRTÉKELÉSE

A terv legnagyobb értéke, hogy a kiírás funkcionális és építészeti elvárásainak teljesítése mellett jól megválasztott eszközökkel, hitelesen viszonyul ahhoz a hagyatékhoz, melyet a város meggondolatlanul szemétre vetett. Szerencsére az épület elkerüli a közvetlen utalások és az ipari romantika csapdáját, és nem próbálja a már nem létező csarnokokat és darupályákat visszaidézgetni. Két erős, nem könnyen-leolvasható, mint inkább érezhető gesztus kapcsolja ezt a házat az egykor itt állt vasérckirakodóhoz. Az egyik az a vízből felelti üresség amelyet a dokk köré épült két épülettömeg zár körül. Térbelisége és léptéke, a zártság és nyitottság közötti átmenetisége, atmoszférája és anyagisége – a beton és az acél mellett a víz és a szél – olyan, a tudattalanra ható elemek, melyek sejtetve segítik átérezni azt, ami már nem jelenlévő. És ezt érezni abban az erőben és szinte embertelen monumentalításban is, amely a vaskos-magas pillérekből, a gépszerű lépcsőből és a lebegő, konzolos födémlemezekből árad. Ami máshol szerkezeti bravúrkodásnak és túlzásnak tűnhet, itt inkább kapocs annak a másik világnak a nem-emberi léptékéhez, logikájához és erőihez. Jól követhető ennek kifejlődése a korai tervvázlatok folyamatán keresztül, ahogy az épülettömeg egyre magasabbra kerülve folyamatosan efelé a másik logika felé mozdult.

Ezt az épülettömegeből áradó és a külső terekben jelenlévő a már-már elidegenítő érzést, az épület belső terei hozzák egyensúlyba. Egyrészt úgy, hogy kifordulva a külső felé közvetlenül képesek kisugározni a bennük folyó életet – mint az épület előtere felé teljes szélességében megnyitott blues-kocsmá. Másrészt az egymásra jól felfűzött, átlátható belső terek nyitottságával, nyugodt otthonosságával és átgondolt használhatóságával. Van valami nagyon skandináv szellemiségű abban, ahogyan a zord külső érzékeny, meleg belső tereket foglal magába; ... illetve abban is, ahogy a természeti környezet a belső terek részévé válik, akár a koncertterem, akár a könyvtár-kiállítótér esetében. A program két funkcionális ellenpontjának térbeli szétválasztása és egymás fölé rendezése egyszerre oldja meg kompakt módon, fölösleges terek létrehozása nélkül a szükséges mértékű elválasztást, és tud ugyanakkor a kettő között kiegyensúlyozott szintézist teremteni mind szellemiségében, mind használatában.

Összegezve: a pályamű – és egyben diplomamunka – a pályázati kiírás szakmai és építészeti elvárásainak minden tekintetben és magas színvonalon megfelelt. Konceptcionális állásfoglalása és építészeti minősége a valódi díjazott pályaművekkel való összevetést is kiállja. Sajnálom, hogy a pályázat zsűrije nem ismerhette meg...

Turai Balázs
építész